

editorial

En aquest vuitè butlletí de la sèrie monogràfica que dediquem a **la reforma de les pensions i la seva incidència en el sector públic**, la seva autora, **Carolina Gala Durán**, Professora Titular de Dret del Treball i de la Seguretat Social de la Universitat Autònoma de Barcelona, ens ofereix el seu punt de vista respecte a **LA JUBILACIÓ PARCIAL**.

LLA NOVA REGULACIÓ PREVISTA, COMPARADA AMB L'ENCARA VIGENT

De la futura reforma de la pensió de jubilació sorprèn l'escàs protagonisme que s'atribueix a la figura de la jubilació parcial, on les reformes previstes -malgrat haver estat una font de frau en haver servit per encobrir veritables jubilacions anticipades- són molt escasses i d'aplicació -aquella que té un major impacte- molt a llarg termini.

En efecte, **les reformes que es recullen al Projecte de Llei** sobre actualització, adequació i modernització del Sistema de Seguretat Social **al voltant de la jubilació parcial són, excepte una d'elles, d'escassa importància** i totes referides al cas del personal de les empreses privades i del personal laboral de les Administracions públiques integrat en el Règim general de la Seguretat Social. En cap moment del debat sobre la reforma de la pensió de jubilació s'ha plantejat l'ampliació de la jubilació parcial als funcionaris públics; o en altres paraules, el desenvolupament d'allò ja previst en l'art. 67.4 EBEP o, en fi, el desenvolupament reglamentari específic que ve exigint el Tribunal Suprem per admetre aquesta possibilitat (així, STS de 6 de juliol de 2010). **Del text del Projecte no es deriva, en definitiva, la voluntat d'avançar en el sentit de permetre la jubilació parcial dels funcionaris públics;** però això, al meu parer, és més per motius "polítics", "d'imatge", de "cost econòmic" o "organitzatiu" que tècnics o jurídics.

En primer lloc, **la futura reforma manté les dues modalitats de jubilació parcial existents actualment, amb una única modificació:** l'adaptació dels marges d'edat a les modificacions introduïdes en l'edat de jubilació ordinària. Pot així optar-se a la jubilació parcial, per dues vies:

- La primera via és desconeguda en el sector públic. Es pot produir un cop complerta l'edat de jubilació ordinària, a partir d'ara variable i no situada exclusivament ja en els 65 anys; variabilitat que es mantindrà fins gener de l'any 2027, quan l'edat de jubilació ordinària se situarà en 67 anys per a aquells que no tinguin 38 anys i 6 mesos cotitzats -"carrera laboral completa"- a la Seguretat Social o en 65 anys per a qui sí els tingui.
- La segona via s'aplica en el cas del personal laboral. A partir dels 61 anys (60 anys si és mutualista) i prenent com a límit final de referència, però no necessàriament de jubilació total (quan l'empleat públic no vol jubilar-se i no existeix una clàusula convencional de jubilació forçosa), aquesta mateixa edat variable de jubilació ordinària.

Això significa, d'una banda, una major complexitat en la gestió d'aquesta figura en no existir ja una edat única i fixa d'accés (en el cas de la primera via) o de possible fi de la jubilació parcial (en la segona via), ja que aquestes es determinaran en cada cas en funció de l'any en què ens trobem i de la carrera de cotització de cada empleat (seguint allò establert en la futura disp. trans. 20ª LGSS). En definitiva, **"s'individualitza" la gestió de la jubilació parcial.**

També, cal fixar-se en que si bé, com és conegut, s'allargarà l'edat de jubilació més enllà dels 65 anys, es manté inalterable l'edat d'inici de la segona via de jubilació parcial en els 61 anys, la qual cosa suposa que, de no modificar-se, l'any 2027 una persona podria estar 6 anys en situació de jubilació parcial si no té una carrera laboral completa (38 anys i 6 mesos o més cotitzats a la Seguretat Social). En la meua opinió, **el fet que no s'hagi modificat aquesta edat inicial respon a la voluntat -discutible- de facilitar que, en els propers anys, se segueixi utilitzant aquesta figura en el marc de les reestructuracions de plantilla**, especialment en el sector privat. Igualment s'ha de tenir present que, en aquest cas, en ampliar-se l'edat de finalització de la jubilació parcial (excepte pròrroga quan no existeix clàusula convencional de jubilació forçosa) també s'allargarà la durada inicial del contracte de relleu concertat per durada determinada.

En segon lloc, **la reducció de jornada aplicable continua situada entre un mínim del 25 % i un màxim del 75 %**, referits tots dos a la jornada d'un treballador a temps complet comparable en els termes previstos en l'art. 12 ET. També es manté l'obligació de celebrar un contracte de relleu quan s'accedeix a la jubilació parcial amb 61 anys, així com els requisits de 6 anys d'antiguitat en l'empresa o entitat pública, i 30 anys complets cotitzats a la Seguretat Social. Com a supòsit especial, la reducció màxima de jornada pot arribar al 85 % quan el treballador rellevista és contractat a jornada completa mitjançant un contracte de durada indefinida i s'acrediten, en el moment del fet causant, 6 anys d'antiguitat i 30 anys de cotització a la Seguretat Social.

En tercer lloc, es modifica el que es disposa en l'art. 166.2.e) LGSS, la qual cosa significa que **després de la reforma, amb caràcter general, s'exigirà que existeixi una correspondència entre les bases de cotització del jubilat parcial i del rellevista**, de manera que la base corresponent al treballador rellevista no podrà ser inferior al 65 % de la base per la qual venia cotitzant el jubilat parcial, **amb independència, per tant, que el rellevista desenvolupi o no el mateix treball o un de similar**. En aquest àmbit, es facilita el control i s'estableix aquesta correspondència amb caràcter general, prescindint del desenvolupament reglamentari -mai esdevingut- previst amb anterioritat a la reforma. La correspondència entre les bases de cotització -xifrada en el 65 %- pretén evitar que el Sistema de Seguretat Social hagi d'assumir sobre costos, garantint una cotització mínima vinculada al contracte del rellevista.

En aquesta mateixa lògica d'evitar sobre costos, se situa la principal reforma incorporada en aquest àmbit, consistent en el fet que, a diferència de la situació actual, **en la reforma es preveu que, durant el període de gaudi de la jubilació parcial, tant empresa o Administració com treballador cotitzaran per la base de cotització que hagués correspost de seguir treballant a jornada completa**. Mesura que es fonamenta en el fet que, com és conegut, el temps de jubilació parcial -anys- es computa com cotitzat a temps complet, tot i que la cotització es realitzi a temps parcial i, en molts casos, sobre la base d'una jornada de treball molt reduïda. Sens dubte, això suposa un gran avantatge per al jubilat parcial i per a l'empresa o entitat pública implicades (important reducció en el pagament de cotitzacions), però també un cost rellevant per al Sistema de Seguretat Social que considera aquest període cotitzat a temps complet sense haver rebut les cotitzacions corresponents; cost que, amb la reforma, es pretén pal·liar.

Però **aquesta nova cotització a temps complet no s'aplicarà de forma immediata sinó de manera gradual i a llarg termini**, ja que en el Projecte es preveu que, durant l'any 2013, la base de cotització serà equivalent al 30 % de la base de cotització que hagués correspost a jornada completa (tret que la jornada de treball realitzada fos superior), i per cada any transcorregut a partir de 2014 s'incrementarà un 5 % més fins a aconseguir el 100 % de la base de cotització que hagués correspost a jornada completa. Això implica que fins a l'1 de gener de l'any 2027 no s'aplicarà la cotització a temps complet. Si bé, en un primer moment, podria pensar-se que aquesta nova regla podria desincentivar el recurs a la jubilació parcial ja que suposaria un major cost per a l'empresa o ens públic corresponent, aquest risc queda gairebé neutralitzat amb un règim transitori tan a llarg termini; circumstància que resulta discutible si el que es persegueix és l'eficàcia de la mesura.

En quart lloc i en concordança amb allò previst des de la perspectiva de Seguretat Social, el Projecte de Llei **incorpora algunes reformes en l'art. 12.6 i 7 ET** que pretenen adaptar-se essencialment, com vam veure abans, a la modificació de l'edat de referència per a l'accés o la fi de la jubilació parcial, segons la modalitat que es tracti (art. 12.6 i 7.b), si bé també s'assenyala que "el lloc de treball del treballador rellevista podrà ser el mateix del treballador substituït", mentre que en la regulació encara vigent es manifesta que aquest lloc "podrà ser el mateix... o un de similar, entenent per tal l'acompliment de tasques corresponents al mateix grup professional o categoria equivalent". La nova redacció proposada eludeix la referència -que havia suposat un límit especialment en la seva aplicació en les Administracions públiques- al lloc similar identificat amb el mateix grup professional o categoria equivalent, però això no suposa, en utilitzar el "podrà", que el lloc de treball del rellevista hagi de ser el mateix del jubilat parcial sinó que podrà ser aquest lloc o qualsevol altre, més enllà, ara, del límit del grup professional o categoria equivalent, amb el condicionant, això sí, com s'ha vist abans, que la base de cotització del rellevista no pot ser inferior al 65 % de la base per la qual venia cotitzant el jubilat parcial. Al meu parer, **aquesta nova redacció flexibiliza encara més el recurs a aquesta modalitat de jubilació**.

Finalment, al jubilat parcial quan decideixi jubilar-se totalment, un cop complerta la nova edat de jubilació ordinària aplicable (futura disp. trans. 20ª LGSS), se li aplicarà la nova fórmula de càlcul de la base reguladora (segons el règim transitori recollit en la futura disp. trans. 5ª de la citada Llei) i el nou càlcul dels percentatges aplicables a la base reguladora (art. 163.1 i nova disp. trans. 21ª LGSS). També s'aplicarà el nou règim jurídic si s'acudeix a la jubilació anticipada (que en les Administracions públiques serà principalment per cessament voluntari als 63 anys, atesa la gairebé impossibilitat d'aplicar la nova regulació vinculada al cessament involuntari).

No obstant això, existeix una excepció ja que encara que, com hem vist, els canvis introduïts en aquest àmbit no són especialment rellevants, **s'estableix una clàusula de salvaguarda**, assenyalant-se en la disp. final 6ª del Projecte que **se seguirà aplicant la regulació de la pensió de jubilació, en les seves diferents modalitats, requisits d'accés i condicions i regles de determinació de prestacions, vigents abans de l'entrada en vigor de la reforma als qui "hagin accedit a la pensió de jubilació parcial amb anterioritat al 25 de març de 2011"**. Aquesta referència procedeix interpretar-la en un doble sentit:

a) Aquestes persones se seguiran regint per la normativa anterior a la reforma en relació amb la seva situació de jubilats parcials i, en conseqüència, no se'ls aplicarà la regla de cotització progressiva cap a la jornada a temps complet (cotitzaran, en conseqüència, exclusivament per la jornada de treball que realitzin), el lloc de treball a exercir pel rellevista "podrà ser el mateix o un de similar" i l'edat de referència per a la jubilació total (i per a la pròpia durada del contracte de relleu) seguirà sent els 65 anys.

b) El més important, aquest jubilat parcial podrà jubilar-se ordinàriament conforme a les regles anteriors i, per tant, als 65 anys d'edat, exigint-se-li 35 anys cotitzats per aconseguir el 100 % de la base reguladora, amb els percentatges actuals i calculant la base reguladora sobre els últims 15 anys cotitzats; en definitiva, amb un règim més favorable que el previst en la reforma. I això, malgrat que aquesta jubilació ordinària pot produir-se anys després de l'entrada en vigor de la reforma (pensem per exemple en el cas d'un jubilat parcial amb 61 anys al febrer de 2011 que no es jubilarà amb 65 anys fins a febrer de 2015).

També es mantindrà l'aplicació de la normativa anterior en cas d'optar el jubilat parcial per la jubilació anticipada, la qual cosa, si es tracta d'un no mutualista, li resulta perjudicial ja que no podrà accedir, a partir dels 63 anys, a la nova jubilació anticipada per cessament voluntari en el treball.

VALORACIÓ CRÍTICA

Sens dubte, **les grans reformes en matèria de jubilació no se situen en el marc de la jubilació parcial** i probablement aquí es troba la principal crítica. En efecte, **caldría preguntar-se si no s'hauria d'haver anat més enllà en les reformes** per garantir que la jubilació parcial és una veritable via de foment de l'ocupació (substitució d'un treballador jubilat parcial per un treballador (jove) rellevista, veritable intercanvi de coneixements i experiències, formació, via per aconseguir una ocupació estable...) i no només una via d'accés avantatjós a una jubilació gradual fins a 6 anys abans, com hem vist. Juntament a això, haurien d'haver-se evitat sobrecostos per al Sistema de Seguretat Social (s'ha avançat en aquest àmbit, però amb l'horitzó de l'any 2027, la qual cosa resulta inadmissible); mantenint-se, per altra banda, la correspondència entre les bases de cotització de jubilat parcial i rellevista en el 65 % quan es podria haver incrementat.

Al meu parer, resulta contradictori proposar allargar l'edat de jubilació als 67 anys per mantenir el Sistema de Seguretat Social i alhora permetre, de forma generalitzada, jubilacions anticipades (als 61 o 63 anys) i jubilacions parcials als 61 anys.

Igualment cal afegir que **les reformes introduïdes no ajuden a excloure la idea** -que comparteixen empleats i empreses i Administracions públiques- **que la jubilació parcial en realitat és una "jubilació anticipada"** amb tots els drets i l'única obligació de prestar serveis un mes o poc més a l'any.

I en fi, com s'afirmava al començament, **tampoc està en la voluntat de la reforma ampliar aquesta modalitat als funcionaris públics, malgrat allò que assenyala l'EBEP**, per la qual cosa es manté la diferència de règim i de tracte entre funcionaris públics i personal laboral en les Administracions públiques, sense que sigui legal, òbviament, procedir a la laboralització dels primers per poder acudir, posteriorment, a la jubilació parcial.